

**PROPORCIONALITA ZÁSAHU DO OSOBNÉJ INTEGRITY TRETEJ
OSOBY PRI URČOVANÍ OTCOVSTVA K DOSPELÉMU
NAVRHOVATEĽOVI (PO SMRTI DOMNELÉHO OTCA)**

V konaní o určenie otcovstva už nebohého domnelého otca k plnoletému navrhovateľovi nedochádza k narušeniu spravodlivej rovnováhy medzi záujmom navrhovateľa na určenie otcovstva a záujmom sťažovateľov (biologických synov nebohého) na ochrane ich súkromia, ak im súd uloží povinnosť podrobiť sa neinvazívnemu odobratiu biologického materiálu, aj keď nie sú účastníkmi konania o určenie otcovstva, ani v prípade určenia otcovstva ich otca k plnoletému navrhovateľovi. To platí napriek objektívnemu oslabeniu všeobecného záujmu na určenie otcovstva k navrhovateľovi v porovnaní s obdobím, keď bol navrhovateľ maloletý.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 592/2017 zo 6. októbra 2017)

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. októbra 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészároša predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. J. Š. a M. Š. zastúpených advokátkou JUDr. Zuzanou Hancinovou, Bellova 3, Košice, ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Košice II č. k. 10 C 204/2016-61 z 2. novembra 2016 v spojitosti s uznesením Okresného súdu Košice II č. k. 10 C 204/2016-64 z 29. novembra 2016, uznesením Okresného súdu Košice II č. k. 10 C 204/2016-69 z 9. decembra 2016 a uznesením Okresného súdu Košice II č. k. 10 C 204/2016-74 z 13. decembra 2016, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. J. Š. a M. Š. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. januára 2017 doručená sťažnosť JUDr. J. Š. a M. Š. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátkou JUDr. Zuzanou Hancinovou, Bellova 3, Košice, ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) č. k. 10 C 204/2016-61 z 2. novembra 2016 v spojitosti s uznesením okresného súdu č. k. 10 C 204/2016-64 z 29. novembra 2016, uznesením okresného súdu č. k. 10 C 204/2016-69 z 9. decembra 2016 a uznesením okresného súdu č. k. 10 C 204/2016-74 z 13. decembra 2016 (ďalej spolu aj „napadnuté uznesenia okresného súdu“).

Zo sťažnosti a z pripojených príloh vyplýva, že okresný súd vedie pod sp. zn. 10 C 204/2016 konanie o určenie otcovstva k plnoletému P. K. M., nar. ... (ďalej len „navrhovateľ“), proti domnelému otcovi JUDr. J. Š., ktorý zomrel ... Sťažovateľom (biologickým synom nebohého, pozn.) ako tretím osobám nezúčastneným na konaní bolo podľa § 210 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) nariadené uznesením okresného súdu č. k. 10 C 204/2016-61 z 2. novembra 2016 (ďalej len „napadnuté uznesenie z 2. novembra 2016“, pozn.) dostaviť sa na výzvu ustanoveného znalca na vyšetrenie a poskytnúť súčinnosť znalcovi pre účel určenia pravdepodobnosti otcovstva pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty.

Proti tomuto uzneseniu vydanému vyššou súdnou úradníčkou podali sťažovatelia včas sťažnosti, o ktorých rozhodol okresný súd (sudkyňou, pozn.) uzneseniami č. k. 10 C 204/2016-64 z 29. novembra 2016 a č. k. 10 C 204/2016-69 z 9. decembra 2016 tak, že sťažnosti zamietol s poukazom na vyšetrovaciu zásadu, ktorou je ovládané civilné mimosporové konanie o statusovej otázke otcovstva navrhovateľa. V odôvodnení týchto rozhodnutí okresný súd stručne poukázal na odôvodnenie uznesenia ústavného súdu č. k. IV. ÚS 78/03-11 z 24. apríla 2003, kde bol vyslovený názor, že oprávnenie všeobecného súdu nariadiť znalecké dokazovanie (lekárske vyšetrenie, príp. krvná skúška) nemôže ovplyvniť názor účastníka o jeho potrebnosti či nevyhnutnosti. Zároveň okresný súd vyjadril presvedčenie, podľa ktorého uvedené názory je potrebné a možné aplikovať aj na konanie o určenie otcovstva k plnoletému sťažovateľovi a účasť oboch plnoletých detí zosnulého domnelého otca je potrebná, aby bolo možné v čo najvyššej dosiahnuteľnej miere určiť pravdepodobnosť biologického otcovstva zosnulého.

Uznesením okresného súdu č. k. 10 C 204/2016-74 z 13. decembra 2016 (vydané sudkyňou, pozn.) bolo zmenené napadnuté uznesenie z 2. novembra 2016 tak, že došlo k zmene spôsobu výkonu vyšetrenia a zmene znalca pre účel určenia pravdepodobnosti otcovstva analýzou DNA na základe odberu biologického materiálu výterom z ústnej dutiny. Sťažovatelia boli v poučení napadnutého uznesenia poučení o tom, že „*Proti tomuto uzneseniu nie je možné podať odvolanie (§ 357 CSP).*“

Sťažovatelia v sťažnosti namietajú okresným súdom uloženú povinnosť podrobiť sa vyšetreniu a poskytnúť vzorku svojho genómu ako zásah do telesnej integrity porušujúci ich právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života a zároveň odporujúci právu na spravodlivé súdne konanie. V tejto súvislosti argumentujú takto:

«Sťažovatelia majú za to, že takýto zásah do ich základných práv je dôvodný jedine za splnenia podmienok uvedených v článku 8 bod 2 Dohovoru.

V zmysle článku 8 bod 2 Dohovoru, „Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať s výnimkou prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom alebo zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo na ochranu práv a slobôd iných.“

Vychádzajúc z uvedeného sú sťažovatelia presvedčení, že v ich prípade nie je možné zasiahnuť do ich práva na rešpektovanie rodinného a súkromného života a že v tomto prípade sa nejedná o žiadnu z uvedených výnimiek.

... jeho zákonná zástupkyňa neprejavila za života domnelého otca žiaden záujem na určenie otcovstva k jej synovi, hoci jej v tom nič nebránilo po dobu až 20 rokov a teda nevyužila bezdôvodne všetky zákonné možnosti, vrátane určenia jeho otcovstva súdnou cestou prostredníctvom metódy analýzy ľudského genómu priamo od domnelého otca, t. j. v čase, keď

bolo možné takmer s 99,99 % istotou určiť jeho otcovstvo. Rovnako tak neučinil ani sám P. K. M. po dovŕšení svojej plnoletosti ešte počas života domnelého otca. Súčasne takýto návrh nepodal ani sám označený domnelý otec...

Navyše, na tak výrazný zásah do súkromia sťažovateľov, akým je analýza ich genomu, nemôže postačovať to, že domnelý otec zomrel. Okresný súd v napadnutom uznesení vo svojom odôvodnení ani neuvádza, že otcovstvo nie je možné určiť inak, a to najmä cestou svedeckých výpovedí.

Je zrejmé, že génom sťažovateľov a génom ich otca nie sú úplne totožné, následkom čoho bude možné otcovstvo určiť len s istou mierou pravdepodobnosti. ... Úkony vykonávané na tretích osobách, akou sú v tomto prípade sťažovatelia, musia byť v primeranom pomere k závažnosti záujmu, ktorý sa tým sleduje - v tomto prípade záujmu na určení otcovstva - a k hodnote poznania, ktorú má priniesť. Ako to už uvádzame vyššie, hodnotou poznania v tomto prípade bude len menšia či väčšia pravdepodobnosť, avšak každopádne nižšia, ako keby sa ešte za života domnelého otca skúmal priamo jeho genóm.

Čo je však nepochybné je to, že akékoľvek možné určenie väčšej pravdepodobnosti otcovstva domnelého otca by ako také veľkou mierou narušilo harmonické rodinné vzťahy a nepochybné natrvalo negatívne zasiahlo do súkromného života oboch sťažovateľov.

Sťažovatelia majú za to, že v zmysle zásady proporcionality ochrany ich práva na súkromie vo vzťahu k výsledku poznania, možný výsledok nikdy nebude zodpovedať miere zásahu do ich súkromia a preto vykonaním napadnutého uznesenia by bolo ich právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života (zásah do telesnej integrity)... porušené.

Navyše vzhľadom k tomu, že... navrhovateľ v konaní o určení otcovstva už nemá vzhľadom na svoj vek (... rokov) v zmysle Dohovoru o právach dieťaťa status dieťaťa... závažnosť jeho záujmu na určení otcovstva neprevyšuje právo sťažovateľov na rešpektovanie ich súkromného a rodinného života (zásah do telesnej integrity) podľa článku 8 Dohovoru ako aj článku 19 ods. 2 Ústavy SR.

... skutočným cieľom celého konania o určení otcovstva voči domnelému otcovi neb. JUDr. J. Š. by bolo v prípade určenia jeho väčšej pravdepodobnosti iba nadobudnutie majetku, t. j. dedičského podielu P. K. M., čo považujú obaja sťažovatelia za nespravodlivé a v rozpore s dobrými mravmi.

Poskytnutím preto svojho genómu zo strany sťažovateľov v prípade, ak by výsledkom bola hocijaká aj nízka pravdepodobnosť... by sťažovatelia vlastným konaním zhoršili svoje právne postavenie, k čomu ich súd nemôže nútiť, a preto sťažovatelia toto považujú za porušenie ich práva na spravodlivé súdne konanie (spravodlivý proces) podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Súčasne je potrebné poukázať na to, že neexistujú a sťažovateľovi neboli poskytnuté dostatočné, resp. žiadne procesné záruky, a neexistuje žiaden zákonom ani rozhodnutím súdu prísne vymedzený účel, na ktorý má byť - alebo by bola - vzorka jeho genómu použitá a nebola určená ani doba, po ktorú by bola informácia z jeho genómu uchovávaná v databáze.

... prvoradým cieľom konania o určení otcovstva by malo byť najmä vytvorenie väzieb medzi rodičom a dieťaťom, udržiavanie ich vzájomného osobného kontaktu a najmä podieľanie sa rodiča na rozvoji a výchove dieťaťa hlavne počas jeho vývinu a formovania jeho osobnosti. Je zrejmé, že v prípade možného určenia väčšej miery pravdepodobnosti otcovstva domnelého otca by takýto stav už nebol nikdy zrealizovateľný.»

Na základe argumentácie obsiahnutej v sťažnosti sťažovatelia navrhujú, aby ju ústavný súd prijal na ďalšie konanie a následne o nej nálezom rozhodol tak, že vysloví, že napadnutými

uzneseniami okresného súdu došlo k porušeniu ich základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 dohovoru, napadnuté uznesenia okresného súdu zruší a vec vráti na ďalšie konanie okresnému súdu a prizná im úhradu trov konania v sume 468,51 €.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

II.1 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 dohovoru uznesením okresného súdu č. k. 10 C 204/2016-61 z 2. novembra 2016

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t.j. na princípe subsidiarity.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu č. k. 10 C 204/2016-61 z 2. novembra 2016 vydanému vyššou súdnou úradníčkou boli sťažovatelia podľa § 239 ods. 1 CSP oprávnení podať sťažnosť (čo aj využili), o ktorej rozhodol okresný súd sudkyňou tak, že sťažnosti boli zamietnuté. Právomoc okresného súdu rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľov v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný súd preto túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 8 uzneseniami okresného súdu č. k. 10 C 204/2016-64 z 29. novembra 2016 a č. k. 10 C 204/2016-69 z 9. decembra 2016 v spojení s uznesením č. k. 10 C 204/2016-74 z 13. decembra 2016

Ústavný súd sa pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti sústredil na posúdenie, či ju nemožno považovať za zjavne neopodstatnenú. Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde totiž vyplýva, že jednou z úloh ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je aj posúdenie, či nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď napadnutým postupom alebo napadnutým rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Zároveň ústavný súd považuje ešte pred posúdením opodstatnenosti tejto časti sťažnosti za žiaduce poukázať aj na skutočnosť, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej ani preskúmať, resp. či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Sťažovatelia namietajú najmä, že im uložený príkaz okresným súdom podrobiť sa vyšetreniu pre účel odobratia biologického materiálu je takým zásahom do ich práva na súkromný a rodinný život (fyzickú integritu), ktorý v korelácii so sledovaným účelom (určenie otcovstva dospelého navrhovateľa po smrti domnelého otca) v konkrétnych podmienkach prípadu nie je proporcionálny, pretože nie je nevyhnutný, a teda ani oprávnený (ďalej aj „kľúčová námietka“).

V nadväznosti na túto (kľúčovú) námietku sťažovateľov ústavný súd poukazuje na relevantnú časť napadnutých uznesení z 29. novembra 2016, resp. 9. decembra 2016, v ktorej okresný súd predovšetkým uvádza:

«11. Vo vzťahu k dôvodom uvádzaným v sťažnosti súd poukazuje na skutočnosť, že v tomto konaní ide o konanie upravené zákonom č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (§ 104 a nasl.), v ktorom účastník nenesie dôkazné bremeno. Nemá dôkaznú povinnosť, pretože v mimosporovom konaní sa uplatňuje vyšetrovacia procesná zásada, ktorej obsah realizuje v celom rozsahu súd tak, že je povinný zistiť skutočný stav veci (§ 35 CMP). Súd je povinný a oprávnený v mimosporovom konaní vykonávať dôkazy nielen v rozsahu svojej kompetencie, ale aj v rozsahu ústavnej zodpovednosti za zistenie skutočného stavu veci, ktoré nemôže závisieť od vôle účastníkov konania a ani od iných subjektov. V celom rozsahu to platí aj v prípade, ak súd nariadi vykonanie takého dôkazu, ktorý je výslovne upravený ako dôkazný prostriedok v Civilnom sporovom poriadku a to bez ohľadu na to, či sa osobne týka účastníka alebo tretej

osoby, ktorá ma v rámci tohto dôkazného prostriedku povinnosť podrobiť sa znaleckému vyšetreniu, ak je to na podanie znaleckého posudku potrebné...

12. K otázke nariadenia znaleckého dokazovania a povinnosti podrobiť sa povinnosti uloženej podľa § 210 CSP (predtým 127 ods. 3 O. s. p.) sa vyjadril aj Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení IV. ÚS 78/03-11 z 24. 4. 2003, 10 C/204/2016... „Oprávnenie všeobecného súdu nemôže ovplyvniť názor účastníka na to, či je alebo nie je potrebné jeho lekárske vyšetrenie, ktorým treba rozumieť také vyšetrovacie úkony, ku ktorým patrí aj to, čo je uvedené vo výrokoch napadnutého uznesenia. Podstatou každého lekárskeho vyšetrenia je aj zásah do súkromného života a do nedotknuteľnosti osoby. Taký zásah však vykoná lekár a jeho postup pri vyšetrovaní nemôže byť v príčinnej súvislosti s uznesením všeobecného súdu, ktoré je vydané za účelom zistenia skutkového stavu a za splnenia ústavných a zákonných predpokladov na jeho vydanie.“

13. Uvedené podľa názoru súdu v tomto prípade platí aj vo vzťahu k povinnosti inej tretej osoby podrobiť sa znaleckému skúmaniu a povinnosti poskytnúť znalcovi súčinnosť v konaní o určenie otcovstva k plnoletému dieťaťu, v ktorom bolo vykonanie takéhoto dôkazu nariadené...

14. Pri znaleckom dokazovaní je potrebná účasť obidvoch plnoletých detí zosnulého JUDr. J. Š. tak, aby bolo v čo najvyššej miere možné zistiť pravdepodobnosť, či označená osoba je biologickým otcom navrhovateľa...»

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd zastáva názor, že napadnuté uznesenia okresného súdu o zamietnutí sťažností sťažovateľov a nariadení znaleckého dokazovania formou analýzy DNA nemožno vo vzťahu k spôsobu vysporiadania sa s kľúčovou námietkou sťažovateľov považovať za arbitrálne alebo zjavne neodôvodnené, napriek tomu, že sa javí ako stručné a vyúsťujúce do záveru o ich povinnosti poskytnúť okresnému súdu požadovanú súčinnosť pre účel určenia pravdepodobnosti otcovstva ich zosnulého otca k navrhovateľovi a konštatovania, že uloženie takejto povinnosti (podrobiť sa znaleckému dokazovaniu) aj tzv. tretej osobe je prípustné a upravené procesným právom.

Podľa názoru ústavného súdu z hľadiska požiadavky rešpektovania proporcionality zásahu do fyzickej integrity sťažovateľov v korelácii so záujmom navrhovateľa určiť jeho biologického otca v konaní o určenie otcovstva sa záver okresného súdu o uprednostnení záujmu navrhovateľa nejaví z ústavného hľadiska za neakceptovateľný a neudržateľný. Ústavný súd v tejto súvislosti zohľadnil aj skutočnosť, že kolidujúci záujem sťažovateľov na rešpektovaní ich fyzickej integrity, ktoré je súčasťou ich ústavou a dohovorom garantovaného práva na súkromný a rodinný život, je napadnutými uzneseniami okresného súdu zasiahnutý v minimálnej miere, keďže okresný súd nariadil neinvazívny odber biologického materiálu výterom z ústnej dutiny.

Na tomto skutkovom základe ústavný súd dospel k záveru, že napadnutými uzneseniami okresného súdu o nariadení znaleckého dokazovania analýzou DNA nedošlo k narušeniu spravodlivej rovnováhy medzi záujmom navrhovateľa, ktorý sa domáha určenia otcovstva a záujmom sťažovateľov na ochrane ich súkromia (m. m. III. ÚS 632/2015).

K uvedenému záveru ústavný súd dospel napriek relevantnej skutočnosti, že v danom prípade je „v hre“ otcovstvo k dospelému navrhovateľovi (po smrti domnelého otca), t. j. v situácii, keď všeobecný záujem na ochrane práv navrhovateľa v konaní o určenie otcovstva stratil časť svojej dôležitosti v porovnaní s obdobím, keď bol ešte dieťaťom (obdobne pozri napr. rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Paulík proti Slovensku z 10. 10. 2006, č. 10699/05). Aj v dospelosti sa však otázka určenia otcovstva zásadným

spôsobom podieľa na utváraní osobnej identity a povedomia jednotlivca, čo všeobecný súd pri svojom rozhodovaní zohľadnil.

K námietke sťažovateľov o tom, že v ich prípade okresným súdom zvolený procesný postup nebol nevyhnutný, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že je vecou všeobecného súdu, aby zvolil zo zákonom prípustných dôkazných prostriedkov ten, ktorý považuje za najvhodnejší pre zistenie takých skutočností, ktoré sú rozhodné pre posúdenie veci, o ktorej je v súlade so zásadou zákazu odmietnutia spravodlivosti (*denegatio iustitiae*) povinný rozhodnúť. Do tohto zákonom poskytnutého priestoru na diskreciu všeobecného súdu ústavný súd nemá dôvod ani oprávnenie zasahovať, resp. činnosť všeobecného súdu svojím rozhodnutím nahrádzať.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti zohľadnil aj ďalšiu osobitosť posudzovanej veci spočívajúcej v tom, že domnelý otec (otec sťažovateľov) je toho času po smrti, a aj preto nemožno okresným súdom zvolený procesný postup (získanie vzorky DNA od dospelých biologických synov domnelého otca) za nerozumný či šikanózný a ani priečiaci sa zmyslu a účelu procesnej úpravy dokazovania. Ústavný súd sa stotožňuje s argumentáciou okresného súdu, podľa ktorej sťažovateľmi navrhovaný dôkazný prostriedok (výpovede svedkov) nie je v porovnaní s osvedčenou vedeckou medicínskou metódou (odobratie vzorkou DNA) spôsobilý preukázať pravdepodobnosť biologického otcovstva presvedčivejšie či objektívnejšie.

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona ako zjavne neopodstatnenú.

II.3 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými uzneseniami okresného súdu

V súvislosti s námietkami sťažovateľov smerujúcimi proti porušeniu ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd konštatuje, že integrálnou súčasťou týchto práv je aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia a obsahuje odpovede, ktoré sú pre rozhodnutie v predmetnej veci rozhodujúce (m. m. III. ÚS 209/04, IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05, ako aj rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veciach Ruiz Torija c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998 atď.).

V spojení s právom na ústavne konformné odôvodnenie súdneho rozhodnutia ústavný súd vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy zdôrazňuje, že jeho súčasťou jej aj právo každého účastníka konania na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (IV. ÚS 77/02). Tento právny názor možno nepochybné primerane vzťahovať aj na právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V naznačených súvislostiach ústavný súd navyše pripomína, že z jeho ústavného postavenia ústavného súdu (čl. 124 ústavy) vyplýva, že jeho prvoradou úlohou ochrana ústavnosti a nie ochrana zákonnosti, čo je prejavom doktríny, že všeobecný súd pozná právo („*iura novit curia*“). Je v právomoci všeobecného súdu vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitráry a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (m. m. I. ÚS 19/02, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06).

Skutočnosť, že sťažovateľ sa v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci s názorom okresného súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutých rozhodnutí. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre opakovane zdôrazňuje (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010), že právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania, vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Vychádzajúc so záverov vyslovených v časti II.2 tohto uznesenia ústavný súd konštatuje, že z obsahu napadnutých uznesení sa presvedčil, že okresný súd sa námietkami sťažovateľov zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovatelia v tomto konaní dostali odpoveď na všetky podstatné otázky týkajúce sa ich námietok, a preto považuje napadnuté uznesenia okresného súdu za kompatibilné s požiadavkami vyvoditeľnými zo základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V nadväznosti na už uvedené predbežné závery k námietkam sťažovateľov ústavný súd poznamenáva, že jeho pozornosti neuniklo, že sťažovatelia v predmetnom konaní o určenie otcovstva nevystupujú ako strana sporu, pričom povinnosť v ňom im bola uložená len ako tretej osobe nezúčastnenej na konaní. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že nimi namietané porušenie ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru možno posudzovať len vo vzťahu k tej časti konania okresného súdu, v ktorom rozhodoval o ich námietkach proti uloženej povinnosti podrobiť sa znaleckému dokazovaniu.

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľov aj v časti namietajúcej porušenie ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými uzneseniami okresného súdu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľov uvedenými v sťažnosti (priznanie primeraného finančného zadost'učinenia a náhrada trov konania).